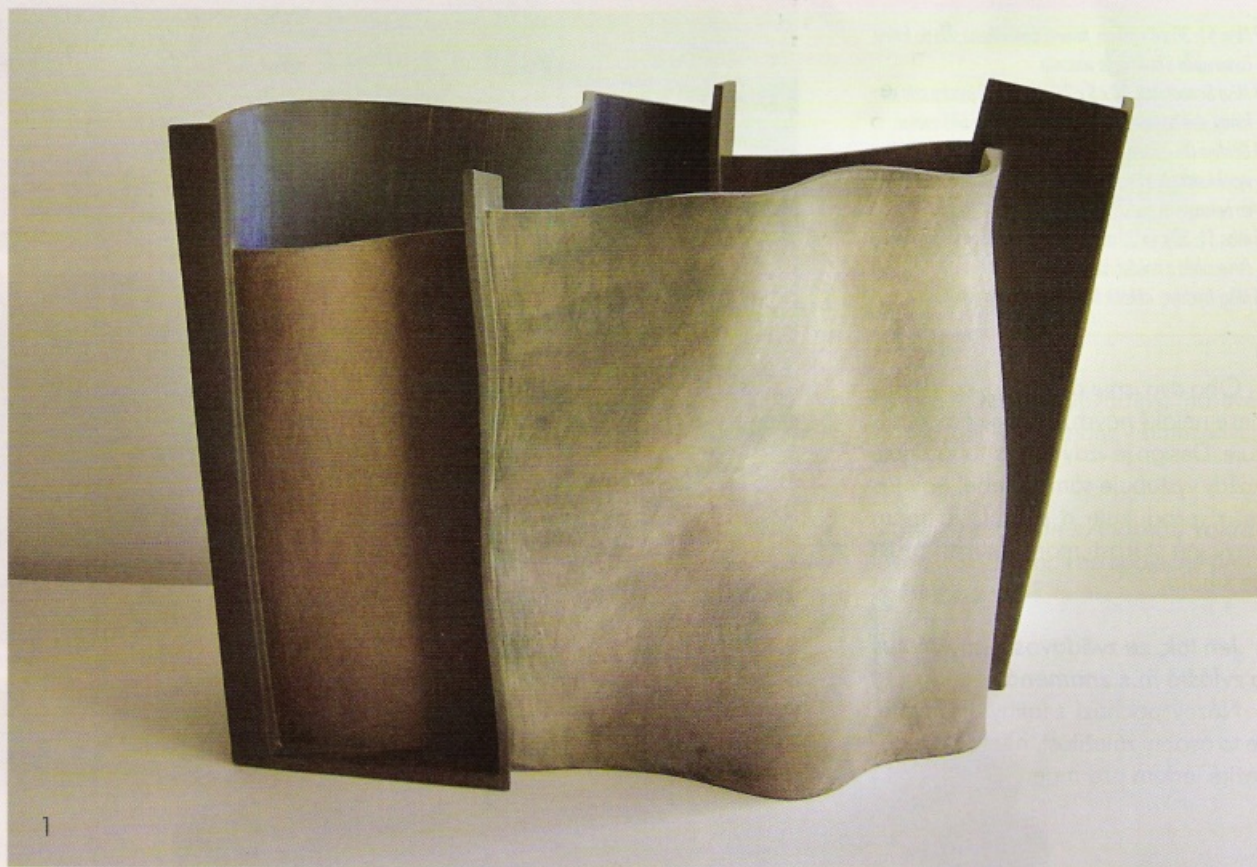

Forma - barva

„Jedním z důvodů (ve skutečnosti podstatný důvod) proč tvořit je, že vidím věci, které jsem nikdy předtím neviděl – stavím něco, čemu tak úplně nerozumím nebo co nedokážu vysvětlit.“ Keramika si často podmaní umělce, aniž by to byl jejich původní tvůrčí záměr. Někdy je to právě náhodné setkání s hlinou a jejím nezaměnitelným kouzlem, které rozhodne o dalším směřování v umělecké práci. Nejinak je tomu i u britského výtvarníka Kena Eastmana. Není bez zajímavosti se proto podívat na tvorbu a názory tohoto autora blíže.

Výtvarné umění bylo od dětství součástí jeho života. Vyrůstal obklopen malbou a snad všemi druhy řemesel, neboť jeho otec učil ve škole ve Watfordu, kde bydleli, umění a řemesla. Přesto se Ken Eastman, narozený v roce 1960 v Hertfordshire, rozhodl studovat na zahradního architekta. V roce 1979 proto nastoupil na fakultu v Edinburghu, ale brzy zjistil, že by ho tato profese – kde by byl omezen různými rozpočty, předpisy, zákony, klienty a podobně-nedokázala uspokojit. Přestoupil tedy na College of Art (Fakulta výtvarných umění). I když si zvolil keramický obor spíše náhodou, neboť keramika pro něho

byla záhadou, záhy si byl jistý, že našel to pravé. Zjistil, že je okouzující, přitažlivá a zajímavá, a od první chvíle, kdy se dotkl hlíny, věděl, že se jí bude věnovat celý život. Že mu poskytne široké a různorodé možnosti pro jeho umělecké vyjádření. Studia zde ukončil v roce 1983 a později získal titul magistra na Royal College v Londýně (1984-87).

Od počátku své tvorby se soustředí na výrazovou podobu nádoby, nejde mu však o její funkčnost, každá je pro něj osobitým a samostatným objektem, kterému dává vlastní formu a výraz. Obsah nádoby je tak myšlenkovým prostorem v jejím rámci, vy-

1 Nobody's Business, 47 cm x 28 cm x 33 cm, 2006

mezujícím prázdnotu jako současnost. Při práci s materiálem se autor stává jak „stavitelem“, tak malířem, dokáže zacházet s tvarem a strukturou a zároveň si hraje s tóny a barvami. Malba byla ostatně vždy Eastmanovou silnou stránkou, gesta, která tvoří štětcem, jsou lehká a mají vlastní smyslnost, barvy jsou syté a zároveň decentní a střízlivé. „Také velmi rád kreslím, ale nikdy přímo nekreslím to, co bych chtěl vytvořit. Původní myšlenka, kterou ztvárním ve dvou dimenzích, je často ve výsledném objektu

2 Nova, 41 cm x 37 cm x 40 cm, 2005

3 The Woods So Wild, 41 cm x 33 cm x 34 cm, 2006

v hlíně zcela odlišná. Občas něco nakreslím a nemám tušení, jak to převést do třech dimenzí. Zůstává to připíchnuté ve studiu často i dost dlouho, než mě napadne, co by to mohlo znamenat v hlíně. Ale kreslení mi umožňuje přiblížit se duchu, charakteru, který chci dílu vtisknout.“ Samozřejmě se však kreslení také týká přímo objektu – jakmile začne nabývat tvaru, začíná Ken Eastman na povrch kreslit a malovat, aby vymezil nebo i změnil obsah formy. Je to prý pro něho právě způsob objevování a porozumění tomu, co dělá. „Znaky na povrchu konvice jsou jako cesta, která nás vede ve tmě neznámou krajinou. Pomáhají nám vidět, číst a pochopit práci.“ Je to vlastně neustálý dialog, vzájemné působení formy a povrchu, dvou a třírozměrného vyjádření, jež je srdcem keramiky.

Samotná barva se pak rozvíjí jak samotným malováním a upravováním, tak především překrýváním vrstev engob a oxidů během několika výpalů. V jistém smyslu vytváří originální barvu pro každou nádobu. Pomalé nanášení manganového oxidu a žlutého okru na chromovou zeď a rutilový oxid k dosažení hloubky a intenzity tónu se zdá spíše obnažováním, aby tak bylo odhaleno to, co bylo autorem v jeho pocitech zamýšleno.

V loňském roce se začíná v pracích Kena Eastmana objevovat zcela jiná tvárnost, poddajnost. Stále zůstává silný architektonický charakter, smysl pro hmotu a prostor, něco se ale více a více mění. Jde částečně o reakci na novou kreativní podstatu a „život“ gotických soch, které zdobily středověké chrámy. Nejde o zřejmý a napodobující odkaz, ale spíše o zaujetí, splynutí a přizpůsobení, které tak vyjadřuje. Práce jsou klidnější, střízlivější, prostší, vyjadřují vlastní syntézu. Propojené formy s méně spleťnými tvary působí měkčeji. Různé záhyby jsou stále přítomné, jsou však tlumené, jakoby vstřebané do v podstatě jednodušší architektury. I tak je po-

4

5

hyb zachován – zakřivení, přehyby, vlnky, vrásnění působí jako větrem se vzdouvající lehká látka. Tvary již nejsou tak pevné, spíše amorfní, neustále se měnící. Jejich tichá energie nás zavádí zpět ke contrappostu figur na fasádách kostelů – začíná se

vynořovat jako volná, nezávislá entita - avšak zároveň připomínající moderní svět. Eastmanova organizace prostoru je spletitá, stále ale v mezích složitosti forem. Již v minulosti patrná, téměř kubistická souhra interiérové a exteriérové roviny, zdánlivě se

4 *Straight No Chaser*, 46 cm x 28 cm x 32 cm, 2006
5 *Goya*, 33 cm x 33 cm x 34 cm, 2006

posouvající a přemísťující také zůstává, tvary jsou však plnější, jako by se vzdouvaly v jednotnost a soulad. Některé z velkých nádob jsou opět válcovitého tvaru, avšak značně omezené jen na podstatné. Nebo, jak on říká, méně stavěné a sestavované, než se zdá. Jako by dospěl k nějakému jádru kreativity.

Zůstává i silný smysl pro fixní dynamiku, určitý druh rozptýlené animace. Přes svou monumentalitu si díla zachovávají pružnost a napětí, jako by se rozpínala a stahovala. Práce z rozměrných, jemných, tenkých plátů jako by zdánlivě vyžadovala oporu, aby se nezhroutila. Konvice tak mají zvláštní vnitřní pohyb, žijí vlastní organický život. Tato energie se šíří v měnící se světlo, fyzická a prostorová identita nádob je druhem neustálé proměny.

Jeho práce si musíme prohlédnout ze všech stran, abychom je skutečně dokázali ocenit. Když kolem nich procházíte, upřete oči na vlnící se stěny a okraje, pohybující se stíny, hloubku a povrchovou strukturu několikrát pálených barev.

Kena Eastmana není snadné zařadit. Člověka unaví neustále popisovat jeho práce otřepaným termínem abstraktní nádoba. Je to zlehčení a zjednodušení stejně jako označení v rovině architektonické. A navíc jsou charakteristiky zbytečné. Ztrácejí smysl. Zcela jednoduše, Ken Eastman je tvůrce plastik, které rozvíjejí a formují svůj vlastní výraz, ale také se nyní více soustředí a reaguje na tvar věcí, na svět viděný i skrytý.

Přeloženo a zpracováno z autorem poskytnutých materiálů. S laskavým svolením bylo použito i recenze Davida Whitinga
www.keneastman.co.uk

KEN EASTMAN

Narozen: 1960, Hertfordshire, Velká Británie

Studia:

1979-83 College of Art, Edinburgh, studio Tony Frankse
1984-87 Royal College of Art, Londýn

Ocenění:

Premio Faenza, Itálie, 1995; zlatá medaile na World Exposi-

tion, Korea, 2001; De la Generalitat Valencia, 5. biennale International de Ceramica, Manises, Španělsko; Arts Foundation Fellowship in Ceramics, 1998-99

Zastoupen ve veřejných sbírkách:

Shigaraki Ceramic Cultural Park, Japonsko; Museum of Fine Arts, Houston, USA; Musee des Arts Decoratifs de Montreal, Kanada; Shepparton Art Gallery, Victoria, Austrálie; Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam, Nizozemí; Landesmuse-

um, Stuttgart SRN; Museu de Ceramica de Manises, Valencia, Španělsko; Victoria & Albert Museum, Londýn, Velká Británie

Činnosti:

Lektor na mnoha fakultách a univerzitách ve Velké Británii, v současné době na Glasgow School of Art ve Skotsku. V roce 2004 byla vydána jeho monografie o vývoji umělecké práce Ken Eastman, *Behind the Gates of Clay* (Za branou hlíny). V roce 2003 byl zvolen členem IAC.